

INSO

16768

1st. Edition

Oct.2013

استاندارد ملی ایران

۱۶۷۶۸

چاپ اول

مهر ۱۳۹۲

مدارک تحصیلی و آموزشی

Educational certificates and degrees

ICS:85.020

به نام خدا

آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران

مؤسسهٔ استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک مادهٔ ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسهٔ استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

نام موسسهٔ استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب یکصد و پنجاه و دومین جلسه شورای عالی اداری مورخ ۹۰/۶/۲۹ به سازمان ملی استاندارد ایران تغییر و طی نامه شماره ۲۰۶/۳۵۸۳۸ مورخ ۹۰/۷/۲۴ جهت اجرا ابلاغ شده است.

تدوین استاندارد در حوزه‌های مختلف در کمیسیون‌های فنی مرکب از کارشناسان سازمان، صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می‌شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانهٔ صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرفکنندگان، صادرکنندگان و واردکنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان‌های دولتی و غیر دولتی حاصل می‌شود. پیش‌نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون‌های فنی مربوط ارسال می‌شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادها در کمیتهٔ ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می‌شود.

پیش‌نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان‌های علاقه‌مند و ذی صلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می‌کنند در کمیتهٔ ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می‌شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می‌شوند که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیتهٔ ملی استاندارد مربوط که سازمان ملی استاندارد ایران تشکیل می‌دهد به تصویب رسیده باشد.

سازمان ملی استاندارد ایران از اعضای اصلی سازمان بین‌المللی استاندارد (ISO)^۱، کمیسیون بین‌المللی الکترونیک (IEC)^۲ و سازمان بین‌المللی اندازه‌شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می‌کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی‌های خاص کشور، از آخرین پیشرفت‌های علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین‌المللی بهره‌گیری می‌شود.

سازمان ملی استاندارد ایران می‌تواند با رعایت موازین پیش‌بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و/یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. سازمان می‌تواند به منظور حفظ بازارهای بین‌المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه‌بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سازمان‌ها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرگانی، ممیزی و صدور گواهی سیستم‌های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاه‌ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) و سایل سنجش، سازمان ملی استاندارد ایران این گونه سازمان‌ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می‌کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن‌ها اعطا و بر عملکرد آن‌ها نظارت می‌کند. ترویج دستگاه بین‌المللی یکاهای کالیبراسیون (واسنجی) و سایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این سازمان است.

1- International Organization for Standardization

2 - International Electrotechnical Commission

3- International Organization of Legal Metrology (Organisation Internationale de Metrologie Legale)

4 - Contact point

5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد

”مدارک تحصیلی و آموزشی“

سمت و / یا نمایندگی

معاون اداری ، پشتیبانی و فنی چاپخانه دولتی
ایران

رئیس:
علیدادی، مهدی
(لیسانس مهندسی مکانیک)

دیر:

کارشناس استاندارد و مدیر پروژه تدوین
استانداردهای شرکت مهندسی وبهبدود کیفیت
شریف

نوروزی زاده، حمیرا
(لیسانس مهندسی صنایع)

اعضا : (اسمی به ترتیب حروف الفبا)
پور حبیبی ، عبدالرحمن
(لیسانس مهندسی مکانیک)

مدیر عامل شرکت تدبیر سنجش ایرانیان

داوری تبریزی ، بیژن
(لیسانس مهندسی صنایع)

رئیس آزمایشگاه بررسی اسناد مرکز تشخیص
هویت ناجا و کارشناس رسمی دادگستری

رضوانی ، منصور
(لیسانس علوم انتظامی)

مسئول کنترل پروژه کارت ملی هوشمند سازمان
ثبت احوال

صفرنیا ، فتانه
(لیسانس فیزیک)

دبیر کارگروه فنی و رایانه ای ستاد پیشگیری و
مقابله با جعل مدارک و اسناد رسمی وزارت کشور

طالبی ، محمدعلی
(لیسانس مهندسی مکانیک)

کارشناس اداره فناوری مرکز سنجش وزارت
آموزش و پرورش

عرفانی ، حسین
(لیسانس مهندسی برق)

رئیس اداره آرشیو اسناد الکترونیکی سازمان ثبت احوال	فرحانی ، بهادر (فوق لیسانس تاریخ)
رئیس اداره مبارزه با جعل و کلاهبرداری پلیس آگاهی ناجا و کارشناس رسمی دادگستری	فروتن کوچصفهانی ، فریدون (فوق لیسانس کشف جرایم - گرایش جرایم اقتصادی)
رئیس اداره آئین نامه ها - وزارت آموزش و پرورش	قاسمی ، سید احمد (لیسانس آموزش ابتدایی)
نماینده دبیرخانه ستاد پیشگیری و مقابله با جعل مدارک و اسناد رسمی وزارت کشور	کرباسی ، فربیا (لیسانس اقتصاد بازرگانی)
معاون اداره کل دانشآموختگان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	نجفی ، معصومه (فوق لیسانس مدیریت آموزش)
قائم مقام کارگروه فنی رایانه‌ای ستاد پیشگیری و مقابله با جعل مدارک و اسناد رسمی وزارت کشور	هنرمند ، ابراهیم (فوق لیسانس مهندسی پلیمر)

پیش‌گفتار

استاندارد "مدارک تحصیلی و آموزشی" که پیش‌نویس آن در کمیسیون‌های مربوط توسط "شرکت مهندسی و بهبود کیفیت شریف" تهیه و تدوین شده و در یکصد و یکمین اجلاس کمیته ملی استاندارد اسناد و تجهیزات اداری و آموزشی مورخ ۹۱/۱۰/۲۶ مورد تصویب قرار گرفته است، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می‌شود.

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت‌های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در موقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی استفاده کرد.

منبع و مأخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:
تجارب کارشناسان و متخصصان کشور

مدارک تحصیلی و آموزشی

۱ هدف

هدف از تدوین این استاندارد، تعیین ابعاد، ویژگی‌ها، ضرایب امنیتی و مندرجات مدارک تحصیلی و آموزشی می‌باشد.

۲ دامنه کاربرد

این استاندارد درباره انواع مدارک تحصیلی و آموزشی صادره توسط کلیه دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی دولتی و غیر دولتی، کلیه مقاطع تحصیلی وزارت آموزش و پرورش و سازمان‌های وابسته کاربرد دارد.

یادآوری - این استاندارد، برای مدارک صادره توسط مراکز آموزش فنی حرفه‌ای کشور و سایر مراکز آموزشی نیز کاربرد دارد.

۳ مراجع الزامی

مدارک الزامی زیر حاوی مقرراتی است که در متن این استاندارد ملی ایران به آن‌ها ارجاع داده شده است. بدین ترتیب آن مقررات، جزئی از این استاندارد ملی ایران محسوب می‌شود.

در صورتی که به مدرکی با ذکر تاریخ انتشار ارجاع داده شده باشد، اصلاحیه‌ها و تجدیدنظرهای بعدی آن مورد نظر این استاندارد ملی ایران نیست. در مورد مدارکی که بدون ذکر تاریخ انتشار به آن‌ها ارجاع داده شده است، همواره آخرین تجدید نظر و اصلاحیه‌های بعدی آن مورد نظر است.

استفاده از مرجع زیر برای این استاندارد الزامی است :

۳ - ۱ استاندارد ملی ایران شماره ۱۳۵۰۰: سال ۱۳۹۰، راهنمای عمومی انتخاب فناوری‌های امنیتی برای حفاظت در برابر جعل اسناد و مدارک

۴ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد، اصطلاح و تعریف زیر به کار می‌رود :

۱ - ۴

مدارک تحصیلی و آموزشی

گواهی‌نامه‌ای است که نشان می‌دهد فرد دوره تحصیلی/آموزشی معینی را گذرانده است.

۵ ویژگی‌ها

۵ - ۱ این مدارک به صورت کاغذ A4 در ابعاد ۲۹۷×۲۱۰ میلیمتر می‌باشد.

۵ - ۲ جنس کاغذ این مدارک باید مستحکم با وزن حداقل ۲۰۰ گرم بر مترمربع از نوع کاغذ خاموش (بدون فلورسنت) با واترمارک، آغشته به مواد شیمیایی حساس به مواد پاک‌کننده و دارای الیاف فلورسنت باشد.

۶ ضرایب امنیتی

ضرایب امنیتی استفاده شده در این مدارک شامل موارد زیر است :

الف - طراحی امنیتی

ب - کاغذ امنیتی

پ - چاپ امنیتی

ت - مرکب امنیتی

ث - صدور امنیتی

الزامات این ضرایب باید حداقل مطابق پیوست الف باشد. (به استاندارد ملی ایران شماره ۱۳۵۰۰ : سال ۱۳۹۰ رجوع کنید).

صادرکننده ملزم است برای صدور این مدارک از تکنیک‌ها و موادی استفاده کند که نسبت به دستکاری، مقاوم باشد. (به عنوان مثال: استفاده از چاپگرهای مخصوص جوهرافشان، فونت‌های اختصاصی یا پوشش‌های مخصوص).

۷ مندرجات مدارک تحصیلی و آموزشی

مندرجات مدرک تحصیلی و آموزشی باید دارای حداقل موارد زیر باشد :

۱-۷ مشخصات عمومی شامل :

الف - لوگو و عبارت جمهوری اسلامی ایران؛

ب - لوگوی مرجع صادرکننده مدرک؛

پ - تأییدیه مرجع صادرکننده مدرک (مانند مهر و امضای مسئول یا مسئولین ذیصلاح)؛

ت - شماره سری و سریال بر روی مدرک خام؛

ث - شماره و تاریخ صدور / ثبت؛

ج - نام مرجع صادرکننده مدرک.

۷ - ۲ مشخصات فردی شامل :

الف - عکس صاحب مدرک؛

ب - خانم/ آقای نام و نام خانوادگی؛

پ - نام پدر؛

ت - شماره شناسنامه؛

ث - محل صدور؛

ج - تاریخ تولد؛

ج - شماره ملی .

۷ - ۳ مشخصات آموزشی شامل :

الف - مقطع تحصیلی / آموزشی؛

ب - سال و محل فارغ‌التحصیلی؛

پ - معدل / رتبه؛

ت - رشته تحصیلی / آموزشی؛

ث - کد انحصاری قابل اتوماسیون مانند رمزینه (در صورت امکان).

(به پیوست ب مراجعه کنید).

یادآوری ۱ - در صورت استفاده از تمبر، تمبر باید در محل مشخص شده در پیوست ب استفاده شود.

یادآوری ۲ - علاوه بر موارد فوق، با توجه به شرایط مرجع صادرکننده مدرک، اطلاعات دیگری نیز می‌تواند اضافه شود.

پیوست الف

(الزامی)

ماتریس چک لیست برای الزامات فناوری مدارک تحصیلی و آموزشی

ردیف	پارامترها	ساختن حرفه‌ای	دستکاری	کپی‌برداری	شبیه‌سازی	جایگزینی
۱	بادوام	✓	✓	✓	✓	✓
۲	زدودن و جابجایی در آن قابل تشخیص باشد		✓			✓
۳	تایید اصالت صرفاً با بررسی چشمی					
۴	تایید اصالت بدون ابزار			✓	✓	✓
۵	تایید اصالت با ابزار ساده میدانی		✓	✓	✓	✓
۶	تایید اصالت با ابزار آزمایشگاهی		✓	✓	✓	✓
۷	سهولت در اعمال و کاربرد		✓	✓		
۸	مقرنون به صرفه‌بودن با در نظر گرفتن ریسک بالقوه		✓	✓		
۹	مقاوم در برابر دستکاری		✓			
۱۰	ویژگی‌های امنیتی آشکار		✓	✓	✓	✓
۱۱	ویژگی‌های امنیتی مخفی		✓	✓	✓	✓
۱۲	زمان مجاز برای تایید احراز اصالت		✓			
۱۳	الزامی بودن تایید از مبداء		✓			
۱۴	سهولت اجرا در سیستم فعلی		✓	✓	✓	✓
۱۵	نیازمند آموزش برای صحه‌گذاری		✓			
۱۶	نیازمند استفاده از بازدارنده‌های ساده		✓	✓		
۱۷	نیازمند قابلیت ردیابی		✓			
۱۸	ویژگی‌های امنیتی حاوی اطلاعات متغیر		✓	✓	✓	✓
۱۹	نیازمند استفاده از روکش حرارتی					
۲۰	نیازمند استفاده از روکش خودچسب		✓	✓		
۲۱	نیازمند استفاده از (لایه) مخصوص		✓	✓	✓	✓
۲۲	نیازمند استفاده از مرکب‌های مخصوص		✓			
۲۳	نیازمند یک ویژگی امنیتی				✓	
۲۴	نیازمند چند ویژگی امنیتی		✓	✓		✓
۲۵	تایید تک‌تک ویژگی‌های امنیتی					
۲۶	نیازمند استفاده از مهر و موم (پلمپ)				✓	
۲۷	نیازمند تصدیق کارشناسی		✓	✓	✓	✓
۲۸	نیازمند دلایل حقوقی					
۲۹	نیازمند فناوری منحصر بفرد					
۳۰	سهولت کشف دستکاری		✓	✓	✓	✓

پیوست ب (الزامی) نمونه طرح مدرک تحصیلی و آموزشی

